KONTROLLIAKT

20. juuni 2001. a nr 11-1/029

Kultuuriministeeriumi 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande audit

Koostaja:

Tarmo Leheste
Auditi juht
Finantsauditi osakond

Tallinn
2001

SISUKORD

SISUKORD **3**

SISSEJUHATUS **4**

I RAAMATUPIDAMISARVESTUS **5**

RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KORRALDUS 5
KREDIITKAARTIDE ARVESTUS 5
2000. A AASTAARUANDE KOHTA TEHTUD TÄHELEPANEKUD 6
ETTEPANEKUD 8

II MAJANDUSTEHINGUTE ÕIGUSPÄRASUS **9**

RIIGIEELARVE SEADUS 9
RIIGIVARASEADUS 10
RIIGI OSALEMINE ERAÕIGUSLIKES JURIIDILISTES ISIKUTES 10
RIIGIHANGETE SEADUS 11

III RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KONTROLLIKESKKOND **13**

LISA **14**

SISSEJUHATUS

Vastavalt Riigikontrolli tööplaanile viisime läbi Kultuuriministeeriumi 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande auditi ajavahemikus 27.03. – 30.04.2001.

Audit tugines raamatupidamise andmetele seisuga 31.12.2000. Auditi põhieesmärgiks oli hinnata Kultuuriministeeriumi raamatupidamise vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ja muudele aastaaruannet mõjutavatele õigusaktidele. Sooritasime auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka raamatupidamise aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi. Samuti testisime sisekontrolli süsteemi ja kontrollisime väljavõtteliselt rahaliste tehingute seaduslikkust.

Käesoleva kontrolliaktiga informeerime Kultuuriministeeriumi juhtkonda auditi käigus ilmnenud asjaoludest ja tähelepanekutest. Akti eesmärk on aidata kaasa Kultuuriministeeriumi finantsjuhtimise ja kontrollisüsteemide parandamisele ning täiustamisele.

Aruande esimeses peatükis esitame tähelepanekud Kultuuriministeeriumi raamatupidamis-arvestuse ja 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta. Auditi käigus toimunud majandustehingute seaduslikkuse kontrolli ülevaade koos tehtud tähelepanekutega on teises peatükis. Aruande kolmandas peatükis esitame Kultuuriministeeriumi sisekontrolli kohta tehtud tähelepanekud.

Kultuuriministeeriumi finantsolukorra ning majandustegevuse tulemuste õige ja õiglase kajastamise eest vastutavad minister Signe Kivi ja kantsler Margus Allikmaa. Eelarve- ja majandusanalüüsi osakonda juhtis aruandeperioodil osakonna juhataja Linda Sade. Raamatupidamise eest vastutava isikuna töötas pearaamatupidaja Ülle Aron.

Auditi käigus intervjueerisime järgmisi Kultuuriministeeriumi töötajaid: eelarve- ja majandusanalüüsi osakonna juhataja Linda Sade, raamatupidamistalituse juhataja-pearaamatupidaja Ülle Aron, vanemraamatupidaja Piret Mägi, siseaudiitor Raina Männamets, riigivara büroo juhataja Andres Nõlve, personalitalituse juhataja Evi Randoja, haldustalituse juhataja Marju Kukk ning kunstide osakonna nõunikud Ebe Nõmberg ja Enn Rekkor.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditi juht Tarmo Leheste, töögrupis osalesid auditi spetsialistid Mare Kabrits, Lembi Kull ja Ülle Sibul.

I RAAMATUPIDAMISARVESTUS

Kultuuriministeeriumi raamatupidamise üldine korraldus on võrreldes 1999. a majandusaastaga paranenud. Seosed algdokumentide ja aruannete vahel ning üksikute raamatupidamisprogrammide ja -registrite vahel on jälgitavad. Raamatupidamises kasutatavad protseduurid annavad piisavat analüütilist infot valdkondade kohta, mida auditeerisime.

Raamatupidamisarvestuse korraldus

1.1. Ministeeriumis on koostatud uus raamatupidamise sise-eeskiri, mille kantsler kinnitas 2. jaanuaril 2001. Oleme arvamusel, et ministeeriumi raamatupidamist reguleeriv sise-eeskiri vajab siiski veel täiendamist ja parandamist tulenevalt raamatupidamise seaduse § 5 lg-st 12 ja §-st 16 ning rahandusministri 17. märtsi 1995. aasta määrusega nr 46 kinnitatud, kuid hiljem redaktsiooniliselt muudetud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjade" nõuetest. Sise-eeskiri ei kirjelda küllaldase täpsusega järgmisi arvestusrutiine:

- Raamatupidamise sise-eeskiri ei sätesta raamatupidamise tekkepõhist arvestust[1].
- Lausendite kirjelduse juures on toodud küll algdokumendile kantava lausendi rekvisiidid, kuid näitamata on, milliseid rekvisiite sisaldab lausend raamatupidamisregistrites, sh näiteks tehingu sisu kirjeldus[2].
- Kirjeldamata on raamatupidamise registrites ja algdokumentidel paranduste tegemise protseduurid[3].
- Ministeeriumi raamatupidamise sise-eeskiri ei kirjelda aktsiate ja osade kajastamist, sh nende arvelevõtu, arvestuse pidamise ja bilansist väljakandmise aluseid (vt ka p-d 1.6 ja 2.9).
- Kirjeldamata on ebatõenäoliselt laekuvate ja lootusetute nõuete käsitlemise protseduurid, nende kuluks kandmine ja edasise menetlemise kord.
- Sise-eeskiri ei sätesta renditud põhivaradega seotud tehinguid ja kandeid, sh rentnike tehtavaid parendusi, arvestatavat amortisatsiooni ja inventeerimise korda.
- Renditud põhivarade hulgas on mitmeid masinaid ja seadmeid soetusmaksumusega alla 10 000 krooni. Nii on näiteks AS-i Printall kasutuses selliseid põhivarasid kokku 277 106 krooni ja AS-i Ühiselu kasutuses 55 843 krooni väärtuses.

Krediitkaartide arvestus

1.2. Ministeeriumis puudub kirjalik kord, mis reguleeriks krediitkaartide kasutamist ja sellekohast aruandlust. Ministeeriumi krediitkaarte kasutavad Signe Kivi, Margus Allikmaa, Helle Puusepp ja Ülle Reimets. Põhiliselt tasutakse nendega hotellides majutuse eest, aga ka restoraniarveid.

---

[1] Raamatupidamise seadus § 4 lg 2.
[2] Raamatupidamise seadus § 11 lg 2.
[3] Raamatupidamise seadus § 14.

1.3. Krediitkaartidega seotud kuludokumentidel puuduvad lausendid. Raamatupidamise seaduse[4] kohaselt vormistatakse raamatupidamislausend algdokumendil või koonddokumendil. Selliseid koonddokumente ei ole koostatud.

1.4. Krediitkaartide kasutamisega seotud tehingute väljavõttelisel kontrollimisel selgus, et mitmed aruandvate isikute sooritatud majandustehingute algdokumendid on raamatupidamisele esitamata või on esitatud suure hilinemisega. Nii on bilansis 31.12.2000 seisuga üleval nõuded 2000. aasta krediitkaardiga makstud kulutuste eest Signe Kivi vastu summas 7 125 krooni ja Helle Puusepa vastu summas 988 krooni.

1.5. Esinduskulude algdokumentidele ei ole lisatud aruannet, millest selguks külaliste nimekiri, võõrustamise eesmärk ja/või kingituse saaja. Sellest tulenevalt ei saa hinnata kulude tegemise eesmärki ega seotust Kultuuriministeeriumi põhitegevusega. Samuti ei saa me avaldada arvamust, kas Vabariigi Valitsuse 29.11.1994. a määrusest nr 446, mis sätestab välisdelegatsioonide vastuvõtmise riiklikest vahenditest tasutavate kulude piirnormid, on kinni peetud ning kui suur oli ministeeriumi oma töötajate tarbitud osa, millelt tuleks arvestada erisoodustuse maksud.

2000. a aastaaruande kohta tehtud tähelepanekud

Kultuuriministeeriumi 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta, mis näitab 2000. aasta tulemiks kahjumit 3 848 051 krooni ja bilansimahuks 31.12.2000. a seisuga 246 099 595 krooni, oleme teinud järgmised tähelepanekud:

1.6. Lühiajaliste investeeringutena on kajastamata aruandeperioodile järgneval aastal müümisele kuuluvad ja seni pikaajaliste investeeringutena kajastatud äriühingute AS-i TOP ja AS-i Rahva Raamat aktsiad nimiväärtuses 166,4 mln krooni. Kuivõrd rahandusministri määrustega ei ole piisavalt reguleeritud pikaajaliste finantsinvesteeringute erastamise või müügi kajastamist riigiasutuste raamatupidamises ja aastaaruannetes, siis oleme lähtunud raamatupidamise hea tava nõuetest[5].

1.7. Viitlaekumistena kajastamisele kuuluvad nõuded rentnike vastu[6] summas 704 745 krooni on bilansis seisuga 31.12.2000 näidatud nõudena ostjate vastu.

1.8. Järgmise aasta eest ettemakstud sõidukikindlustused 9 258 krooni on kantud kuludesse nende eest maksmisel. Seetõttu on tulemiaruandes kulud näidatud suuremana ja tulevaste perioodide kulud bilansis väiksemana.

1.9. Ministeeriumi bilansis lühiajaliste kohustustena kajastuvad ministeeriumiga mitteseotud isikute Andre Simo ja Marge Pettai võlad AS-ile Eesti Puhkereisid (Estonian Holidays) summas 3720 krooni.

1.10. Pearaamatu saldod seisuga 31.12.2000 sotsiaalmaksu, isiku tulumaksu ja erisoodustuste tulumaksu osas ei lähe kokku Maksuameti vastavate väljatrükkidega. Tekkinud vahed on selgitamisel.

1.11. Bilansis ja tulemiaruandes on seisuga 31.12.2000 kajastamata maksuviiviste võlg summas 16 668 krooni, mistõttu aruandeaasta kulud on näidatud väiksemana ja kohustused on arvele võtmata. Viiviste tekkimise põhjusi selgitatakse.

---

[4] Raamatupidamise seadus § 11.
[5] EV Raamatupidamise Toimkond "ERS 6 Raamatupidamise aastaaruande bilansi kirjete sisu (revideeritud 2000)".
[6] Rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 "2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine" § 17.

1.12. Nii maksustatava käibe kui ka tagasiküsitava käibemaksu arvestus on ebakorrektne.

1.12.1. 2000. aasta käibemaksudeklaratsioonides on deklareerimata perioodil jaanuar – aprill rentnikele esitatud rendi- ja kommunaalkulude arvetest tulenev käive summas 143 348 krooni, millelt tasumisele kuuluv käibemaks oleks 25 949 krooni.

1.12.2. Käibemaksu tagasiküsimisel ei ole lähtutud rahandusministri sätestatud korrast[7].

- Ostmisel kinnimakstud käibemaksuna on näitamata AS-i Elias esitatud kommunaalkulude arvetel kajastatud käibemaks.
- Alusetult on tagasi küsitud 7 552 krooni käibemaksu auto remondi eest (AR Tähelend OÜ 27.06.2000. a arve 10/AR). Kuna auto remont ei ole seotud maksustatava käibe tekkimisega, siis ei ole lubatud sellelt käibemaksu tagasi küsida.

1.12.3. Deklareerimata ja Maksuametile tasumata on 1999. aasta Eesti Kultuurkapitalile esitatud rendi ja kommunaalkulude arvete järgi arvestatud käibemaks 34 789 krooni. Nimetatud probleem oli välja toodud ka riigikontrolli 18.05.2000. a kontrolliaktis nr 11-1/022.

1.13. Raamatupidamise andmeid ei ole korrigeeritud puhkusereservi inventuuri tulemusega, mistõttu on bilansis võlad töövõtjatele ja tulemiaruandes palgakulud 17 231 krooni võrra tegelikust suuremad.

1.14. Ettemaksed Enn Johannesele summas 30 000 krooni Riigi Kultuuripreemia medalite ning Maarja Unduskile summas 14 200 krooni riigi kultuuri- ja spordipreemiate tunnistuste kaante ja medalite karpide eest on kajastatud 2000. aasta kuludes.

1.15. Ministeerium ei ole nõudnud rentnikelt dokumente, mis tõendaksid neile rendile antud ja nende poolt rendilepingu alusel põhivaradele tehtud parendusi. Rentnike tehtud parendused võetakse üldjuhul raamatupidamises arvele rentniku esitatud põhivarade nimekirja andmete (vara nimetus, soetusmaksumus aasta algul, soetus aasta jooksul jms) alusel. Näiteks AS-i Printall puhul oli parenduste arvelevõtu aluseks aastaaruande lisa nr 1 "Varade aruanne". Meie arvates ei anna sellise meetodi rakendamine mingit kindlust tehtud kulutuste otstarbekuse ega nende käsitlemise õiguse kohta põhivara parendamisena. Tehtud parendused on võetud arvele lausendiga "D Põhivara K Kapital". Oleme arvamusel, et rentniku tehtud parendused loovad ministeeriumile uut väärtust, mistõttu kapitali konto asemel tuleks kasutada tulukontot.

1.16. Teatriliidu taotluste ja töövõtja koostatud leppehinna koondarvutuse põhjal eraldas Kultuuriministeeriumi eriarvele laekuvate rahaliste vahendite kasutamise komisjon ministeeriumile kuuluva, kuid Teatriliidule renditud Pedassaare puhkekompleksi remondiks 184 483 krooni. Ülekantud summa on ministeeriumi raamatupidamises kajastatud põhivara parendusena. Ministeeriumis puuduvad tehtud tööde kohta esitatavad arved ja tööde üleandmist-vastuvõttu kinnitavad algdokumendid.

Raamatupidamise seaduse järgi on aga iga raamatupidamise kande aluseks majandustehingut tõestav algdokument[8]. Samas seaduses on toodud ka raamatupidamise algdokumendile seatud nõudmised[9].

1.17. 2000. aastal soetatud arvutikomplekti (soetusmaksumuses 26 150 krooni) tasuta üleandmisel Viljandi Draamateatrile "Ugala" on vähendatud kapitali kontot. Oleme

[7] Rahandusministri 24.09.1996. a määrus nr 73.
[8] Raamatupidamise seadus § 7 lg 2.
[9] Raamatupidamise seadus § 8.

seisukohal, et põhivara tasuta üleandmisel haldusalasiseselt tulnuks kapitali konto vähendamise asemel debiteerida kontot 3051 "Haldusalasisese tsentraliseeritud varustamise korras üleantud väärtused"[10].

1.18. Tulud riigivara kasutusse andmisest ja nende ülekandmine riigieelarve tuludesse summas 4 509 995 krooni ei kajastu tulemiaruandes. Vastavalt rahandusministri 18.05.2000. a määrusele nr 44 näidatakse riigivara renditulud ja ülekanded riigieelarvesse tulemiaruande osas 6 "Maksude, maksete, lõivude ja tasude kogumine"[11].

1.19. Nõuetena on üles võtmata ja omatuludes kajastamata AS-ilt Elias 1999. aastal tähtajaks laekumata arvetelt arvestatud viivised summas 542 258 krooni[12].

Ettepanekud

1. Täiendada raamatupidamise sise-eeskirja vastavalt punktides 1.1 kuni 1.5 esitatud tähelepanekutele.

2. Kuna 2000. aasta raamatupidamise aastaaruannet ei ole võimalik enam muuta, teha paranduskanded 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande algsaldodesse punktides 1.6 kuni 1.19 esitatud tähelepanekute kohaselt.

[10] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 § 2 lg 3.
[11] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 § 2 lg 10.
[12] Riigikontrolli 18.05.2000. a kontrolliakt nr 11-1/022 p 1.3.6. ja 2.8.4.

II MAJANDUSTEHINGUTE ÕIGUSPÄRASUS

Kultuuriministeeriumi finantsauditi käigus kontrollisime väljavõtteliselt majandustehingute vastavust olulisematele seadustele ja õigusaktidele, mille nimekiri on esitatud käesoleva akti lisas. Üldhinnangut andmata toome välja auditi käigus tehtud olulisemad tähelepanekud vastuolude kohta seaduslikkuse ja reeglipärasuse järgimisel ministeeriumi majandustegevuses:

Riigieelarve seadus

2.1. Assigneeringuteks ja toetusteks ettenähtud summade (muud spordikulud ptk 69 art 30) arvelt soetati 32 700 krooni eest arvuti *HP Omnibook XE2*, mida kasutab asekantsler Henn Vallimäe.

2.2. Eelarvelistest kuludest oli töötasudeks ette nähtud 4,54 mln krooni. Tegelikud palgakulud olid 4,37 mln krooni, millest astmepalk koos astmepalga suurendusega moodustas 85% ning lisatasud ja preemiad 15%.

- Töötasusid on makstud ka teiste artiklite arvelt. Näiteks on infotehnoloogiakulude arvelt (osa 136 ptk 98 art 37) tasutud projektitasusid järgnevalt:

Andres Nõlve	30 000 krooni;
Marika Ahven	28 350 krooni;
Anželika Sokolova	3 700 krooni.

- Maksmaks suuremat töötasu, on ametisse nimetamise asemel sõlmitud pikaajaline tööettevõtuleping autojuht Andres Jõerannaga, kellele 2000. aastal maksti töötasuna keskmiselt 6 905 krooni kuus. Vabariigi Valitsuse 04.01.2000. a määrus nr 3 "Riigiteenistujate töö tasustamine 2000. a" näeb ette sellisel ametikohal töötava isiku ametipalgaks kuni 2 780 krooni.

2.3. Ministeeriumi töötajate käsutuses on pikaajaliselt ministeeriumi rahalisi vahendeid, mida tuleks käsitleda lühiajalise laenuna ja rahaliste vahendite ebasihipärase kasutamisena. See on vastuolus ka riigieelarve seadusega, mis keelab riiklike assigneeringute kasutamise laenu andmiseks[13].

- Nelja isikuga (Karlo Funk, Andres Maimik, Siim Nahkur, Tarmo Teder) sõlmitud tööettevõtu lepingute järgi on märtsis välja makstud terve aasta lepingute summa 57 000 krooni, samal ajal kui lepingud nägid ette tasuda märtsis vaid 14 400 krooni.
- Helle Puusepa käes on olnud põhjendamatult 5 500 krooni Kultuuriministeeriumi raha. Sellest 2 500 krooni kanti töötaja arvele ekslikult kaks korda ja ülejäänud 3 000 krooni moodustas avanss komandeeringu eest, mis küll ära jäi. Ministeerium ei ole raha tagasikandmist nõudnud ja ka H. Puusepp ise ei ole seda ministeeriumi arvele tagastanud. Riigieelarve seaduse kohaselt tuleb eelarveaasta lõpuks kasutamata jäänud assigneeringud aasta lõpuks riigieelarvesse tagasi kanda[14]

2.4. Vabariigi Valitsuse 22.07.1997. a määruse nr 142 "Ametisõitude korraldamine ja kulunormid valitsusasutustes" kohaselt on ministri ja kantsleri ametiautode aastase ülalpidamiskulude

[13] Riigieelarve seadus § 29 lg 3.
[14] Riigieelarve seadus § 33 lg 1.

piirnormiks vastavalt 93 000 krooni ja 74 000 krooni. Kultuuriministeeriumi vastavad näitajad 2000. aastal olid 229 732 krooni ja 78 862 krooni.

Riigivaraseadus

2.5. Ministeeriumil on materiaalset põhivara soetusmaksumuses 30,6 mln krooni, sh maarajatised ja hooned 16,6 mln krooni. Väljarenditud põhivara moodustab ligikaudu 79% kogu materiaalsest põhivarast. Suuremad rentnikud on AS Ühiselu, AS Printall ja AS Elias. Kontrollisime riigivara väljarentimisega seonduvat ja jõudsime järeldusele, et Kultuuriministeerium ei halda ega majanda enda valduses olevat riigivara riigi kui omaniku huvidest lähtuvalt.

- Rendile antud põhivarad on seisuga 31.12.2000 inventeerimata. Sisuliselt puudub igasugune kontroll nimetatud põhivarade ja neile tehtud parenduste üle (vt p 1.15 ja 1.16). Parendused võetakse arvele rentnike poolt esitatud nn "varade aruande" põhjal.
- Renditulude tähtaegseks tasumiseks ei ole Kultuuriministeerium kasutanud õigust nõuda rentnikult viivist 0,5% tähtaegselt tasumata rendi summast iga viivitatud päeva eest[15] (vt p 1.19).

Riigi osalemine eraõiguslikes juriidilistes isikutes

Puudusi leidsime järgmistes finantsinvesteeringute juhtimist puudutavates küsimustes:

2.6. AS-i Perioodika netovara on väiksem kui pool aktsiakapitalist. Aktsiaseltsi juhatus, nõukogu ja aktsionärid ei ole kokku kutsunud erakorralist üldkoosolekut vastavalt äriseadustiku § 292 nõuetele ega ole oma koosolekutel arutanud äriseadustiku §-st 301 tulenevaid tegevusviise. See tähelepanek leidis kajastamist juba Riigikontrolli poolt läbiviidud 1999. a aastaaruande auditi aruandes[16].

2.7. Meile ei esitatud aruandeid äriühingute tegevuse ja ministeeriumi tegevuse kohta äriühingu nõukogu kaudu riikliku majanduspoliitika elluviimisel, mida äriühingu riigile kuuluvaid aktsiaid või osa valitsevat ministeeriumi juhtiv minister peab esitama Rahandusministeeriumile[17] ühe kuu jooksul äriühingu majandusaasta aruande kinnitamisest.

2.8. Vastavalt kehtivale korrale[18] peab äriühingu nõukogusse määratud riigi esindaja kaks korda aastas (vahetult pärast aastaeelarve kinnitamist ja äriühingu majandusaasta aruande läbivaatamist) esitama tema nõukokku nimetanud ametiisikule ja rahandusministrile omapoolse kirjaliku ülevaate äriühingu finants-majanduslikust olukorrast, nõukogu tegevusest ja tema enda tegevusest nõukogu liikmena, näidates ära olulisemad muutused majanduslikus olukorras, juhtimises, struktuuris ja varade liikumises ning andes ühtlasi hinnangu juhatuse tegevusele.

Meile esitatud andmete põhjal peame märkima, et seda nõuet ei ole täitnud ükski kultuuriministri määratud riigi esindaja. Ühiseid (terve nõukogu) aruandeid on esitanud kord aastas AS-i Perioodika, AS-i Sakala Keskus ja AS-i TOP nõukogu liikmed, kuid ka need ei sisaldanud kõike nõutavat (näiteks hinnangut juhatuse tegevusele).

---

[15] Riigivara kasutusse andmise kord p 84.
[16] Riigikontrolli 18.05.2000. a kontrolliakt nr 11-1/022 p 2.10.1.
[17] Riigi poolt eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise ja nendes osalemise seadus § 7 lg 7.
[18] Vabariigi Valitsuse 08.06.99. a määrusega nr 179 kinnitatud "Riigi esindaja kohustuste täitmise kord äriühingu ja sihtasutuse nõukogus" P 4 lg 6.

Kultuuriministri määratud riigi esindajad äriühingute nõukogudes:

Äriühing	Riigi esindajad	Sh Kultuuriministeeriumi ametnikud
AS Tallinna Olümpiapurjespordikeskus	Tiina Mõis, Ants Leemets, Elgur Palta	Elgur Palta
AS Sakala Keskus	Peeter Sookruus, Jaan Laidmets	Peeter Sookruus
AS Perioodika	Reet Mikkel, Urve Tori, Galina Tamm, Krista Aru	Reet Mikkel
AS Rahva Raamat	Viive Ambur, Andres Nõlve	Andres Nõlve
AS Rocca al Mare Suurhall	Linda Sade	Linda Sade

2.9. Rahandusministri 30. novembri 2000. a määrusega nr 100[19] ei ole määratud, millises väärtuses tuleks kajastada pikaajalisi finantsinvesteeringuid. Küll on aga viidatud, et aastaaruande koostamisel tuleb lähtuda raamatupidamise heast tavast ja Raamatupidamistoimkonna juhenditest[20]. Kultuuriministeerium on kajastanud pikaajalise finantsinvesteeringuna soetatud äriühingute aktsiad bilansis nende nimiväärtuses (vt ka p 1.6). Head raamatupidamistava järgides tuleks aga pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastada kapitaliosaluse meetodit kasutades[21].

Riigihangete seadus

2.10. Riigikassa andmete põhjal kontrollisime hankijatele tehtud väljamakseid, mis ületavad riigihanke seaduses toodud piirmäärasid[22]. Leidsime, et riigihanget teostamata on aasta jooksul soetatud kaupu või ostetud teenuseid järgmistelt hankijatelt:

• Hansa Liising Eesti AS	sõiduauto *Audi V6 1,8 Turbo*	399 900 krooni;
• Neste Eesti AS	kütus	256 490 krooni.

Oleme arvamusel, et nimetatud hankijate puhul oleks enne kauba või teenuse ostmist tulnud läbi viia riigihankekonkurss.

2.11. Aruandeaastal teostati üks riigihange sõiduauto ostmiseks. Parimaks tunnistati AS-i Fakto pakkumine, kellelt osteti sõiduauto *Nissan Maxima* hinnaga 330 400 krooni. Hankedokumentide kontrollimisel leidsime vastuolusid riigihangete seadusega.

- Riigihanke pakkumise dokumentides ei ole pakkumise avamise kohta, kuupäeva, kellaaega ega vastavaid protseduure[23].
- Ei ole esitatud riigihanke aruannet[24].

[19] 2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine § 20 lg 1.
[20] 2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine § 5 lg 2.
[21] EV Raamatupidamise Toimkonna juhend ERS 8 "Kapitaliosaluse meetod".
[22] Riigihangete seadus § 4.
[23] Riigihangete seadus § 16 lg 2 p 14.
[24] Riigihangete seadus § 34 lg 1.

- Teostatud riigihanke pakkumiskriteeriumidest suurima tähtsusega (70%) oli hinnakirjajärgse hinna ja pakutava hinna vahe ehk hinnaalandus protsentides. Ehkki muude kriteeriumide järgi oleks olnud teiste pakkujate – AS-i Viking Motors ja AS-i Kommest Auto – pakkumised paremad, kujunes see kriteerium otsustavaks. Kokkuvõtteks oli valitud pakkumise kogusumma 330 400 krooni võrreldes teiste pakkujatega kõige suurem (AS Viking Motors 303 623 krooni ja AS Kommest Auto 284 751 krooni).

Oleme arvamusel, et ei ole põhjendatud anda hinnaalandusele suurimat osatähtsust, sest autode edasimüüjatel on erinevad juurdehindlused ja sel juhul on eelisolukorras autodele kõige suurema juurdehindluse lisanud firmad. Samuti ei täida selliste kriteeriumide eelistamine riigihangete põhieesmärki – kindlustada riigihangeteks kasutatavate rahaliste vahendite kõige ratsionaalsem ja säästlikum kasutamine[25].

[25] Riigihangete seadus § 1 lg 1.

III RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KONTROLLIKESKKOND

Auditi käigus tutvusime ministeeriumi siseauditi süsteemi ülesehitamise ja juba läbi viidud siseauditi raportitega. Eesmärk oli saada ülevaade ministeeriumi sisekontrolli tasemest ning siseaudiitori rollist finantsaruannete õigsuse tagamisel ministeeriumis ja ministeeriumi haldusalas. Seoses sellega tegime alljärgnevad tähelepanekud.

3.1. Kultuuriministeeriumis puudub siseauditiosakond. Alates 21. veebruarist 2000 on siseaudiitori ametikohale nimetatud Raina Männamets.

3.2. 2000. aasta tööplaan sisekontrolli läbiviimiseks ministeeriumis oli koostatud vaid esimeseks poolaastaks.

3.3. 2000. aasta siseauditite läbiviimisel tehtud tähelepanekute rakendamise kohta ministeeriumis ei ole teostatud järelkontrolli.

3.4. Ministeerium ei ole välja töötanud ega kavandanud kontrolliprotseduure, mis aitaksid tagada tema haldusala 2000. aasta majandustegevuse aruande usaldusväärsust.

3.5. Ministeeriumi raamatupidamises koostatavaid raamatupidamislausendeid ei vormistata algdokumendil või koonddokumendil nagu nõuab raamatupidamise seadus[26]. Lausendid vormistatakse eraldi lehel, mis kinnitatakse klambriga algdokumendi juurde. Leiame, et selline lausendite vormistamise meetod ei ole sisekontrollisüsteemi toetav, sest eraldi koostatavad lehed võivad kergesti kaduma minna.

Tarmo Leheste
Auditi juhi
Finantsauditi osakond

Akti ühe eksemplari vastu võtnud 25.06.....2001. a.

Oma seisukohad ja märkused esitame Riigikontrollile hiljemalt .....15.08.....2001. a.

Signe Kivi
Minister

Margus Allikmaa
Kantsler

[26] Raamatupidamise seadus § 11 lg 1.

LISA

Nimekiri seadustest ja õigusaktidest, millele vastavust finantsauditi käigus kontrolliti

1. Raamatupidamine:
   - raamatupidamise seadus;
   - eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjad;
   - rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 "2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".

2. Riigieelarve:
   - riigieelarve seadus;
   - seadus "2000. aasta riigieelarve";
   - rahandusministri 31.01.2000. a määrus nr 12 "Majandustegevusest laekuvate tulude riigieelarvesse kandmine ja kasutamine".

3. Riigivara:
   - riigivaraseadus;
   - riigivara eraõiguslikule isikule üleandmise kord;
   - riigivara võõrandamise kord;
   - riigivara kasutusse andmise kord;
   - riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise kord.

4. Riigihangete seadus.

5. Maksuseadused:
   - tulumaksuseadus;
   - käibemaksuseadus;
   - sotsiaalmaksuseadus.

6. Personal:
   - avaliku teenistuse seadus;
   - riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus;
   - riigiteenistujate töötasustamine 2000. aastal;
   - Riigikogu ja Vabariigi Presidendi poolt nimetatavate riigiametnike ametipalkade seadus;
   - isikliku sõiduauto teenistus-, töö- ja ametilähetusteks kasutamise kulude hüvitise maksmise tingimused ja hüvitise piirmäär;
   - teenistuslähetuse kulude hüvitise ja päevaraha määrad ning nende maksmise tingimused ja kord.

7. Riigi osalemine eraõiguslikes juriidilistes isikutes:
   - riigi poolt eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise ja nendes osalemise seadus;
   - riigi esindaja kohustuste täitmise kord äriühingu ja sihtasutuse nõukogus;
   - riigi äriühingute ja ka äriühingute, kus riigil on enamusotsustusõigus või otsustusõigus, dividendimäära kinnitamine.

KULTUURIMINISTEERIUM

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

05. 09.2001.a. nr. 4-1-11/3493

Teie poolt saadetud 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande auditi kontrolliakt on Kultuuriministeeriumis läbi arutatud.
Teeme järeldused töö paremaks koordineerimiseks ja korraldamiseks.

Lugupidamisega

Margus Allikmaa
Kantsler

Ülle Aron
62 82 268

Suur-Karja 23
15076 TALLINN
70000941

tel. 628 2250
faks 628 2200
e-mail: min@kul.ee

a/a 10052031022008
Eesti Ühispank
kood 401

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 10.09.2001 Reg nr 2781/11-13/